

AB SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE GELENEKSEL VE ALTERNATİF TARIMSAL ÜRETİM SİSTEMLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Gülşen KESKİN¹
S.Ahmet ÇELİKER²
Sevgi İRİBOY³

Özet

Dünya'daki artan nüfus baskısına karşın doğal kaynakların sınırlı olması, gıda güvenliği ve tarımın çevreye verdiği zararlar alternatif üretim sistemlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Özellikle 1980'lerden sonra AB'de geleneksel tarım sistemlerinin çevresel, ekonomik ve sosyal etkileri yoğun olarak tartışılmaya başlanmış ve organik tarım, alternatif bir tarımsal üretim sistemi olarak kabul görmüştür. Bu kabul görmeye politik yaklaşımların da önemli olduğu bilinmektedir. Nitekim AB'de önceleri uygulanan tarım politikaları üretimi artırmaya yönelik olmuş, ancak zamanla oluşan üretim fazlalığı ile birlikte çevreye daha duyarlı üretim sistemlerine sıcak bakılmıştır. Bu gelişmelere son yıllarda biyoteknoloji ve genetik çalışmaların tarımdaki uygulamaları da eklenmiştir.

Türkiye, organik tarım ürünlerinin üretiminde son yıllarda önemli gelişmeler göstermiştir. Ancak, özellikle iç pazarda fiyat farkı nedeniyle sınırlı bir potansiyele sahiptir. Organik tarım ürünleri dışında özellikle son yıllardaki gelişmeler dikkate alındığında genetiği değiştirilmiş ürünlerle ilgili gelişmeler de gelecekte pazarın yapısını etkileyebilecektir. Bu nedenle, geleneksel tarıma organik tarımdan sonra yeni bir alternatif geldiğini/geleceğini söylemek de mümkündür.

Bu çalışmada, tarihi süreç içerisinde tarımsal üretim sistemlerinin gelişimi, güçlü ve zayıf yönleri anlatılmakta, geleceğe yönelik olarak da çevre-

---

¹TKB, Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü Eskişehir Yolu 9. Km. 1 Nolu Kapı Lodumlu/ANKARA,

Tel: 312 287 58 33 /1226, Fax: 312 287 54 58, gkeskin@aeri.org.tr

²TKB, Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü Eskişehir Yolu 9. Km. 1 Nolu Kapı Lodumlu/ANKARA,

Tel: 312 287 58 33 /1221, Fax: 312 287 54 58, sac@aeri.org.tr.

³TKB, Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü Eskişehir Yolu 9. Km. 1 Nolu Kapı Lodumlu/ANKARA,

Tel: 312 287 58 33 /1329, Fax: 312 287 54 58, sevgi.iriboy@tarim.gov.tr

sel, ekonomik ve sosyal boyutu dikkate alınarak sürdürülebilirlikleri belirlenmektedir. Çalışmanın en önemli sonucu, sürdürülebilirlik bakımından birincil önceliğin tarım politikasında karar alıcılara ait olacaktır. Daha sonra insanların gelir seviyesinin belirleyici olacağı ve düşük gelirliilerin daha ucuz üretilen ürünlere (GDO, geleneksel üretim), yüksek gelir düzeyindeki az sayıdaki tüketicinin ise organik ürünlere yöneleceğidir.

Anahtar Kelimeler: Organik Tarım, Sürdürülebilir Tarım, Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar, Biyoteknoloji.